

مدیریت ورزشی - زمستان ۱۳۹۹
دوره ۱۲، شماره ۴، ص: ۱۲۳۲ - ۱۲۰۳
تاریخ دریافت: ۹۹ / ۰۵ / ۱۷
تاریخ پذیرش: ۹۹ / ۰۹ / ۲۲

شناسایی آثار شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش

رضا حیدری^۱ - احسان اسداللهی^{۲*} - عمر علیزایی یوسف آبادی^۳

۱ و ۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. ۲. استادیار، گروه مدیریت و بازاریابی ورزشی، دانشگاه غیرانتفاعی سناباد گلپهار، گلپهار، ایران

چکیده

همه گیری ویروس کرونا در جهان تأثیرات مثبت و منفی زیادی بر جوامع و فعالیت های آنان گذاشته است. هدف از مطالعه حاضر شناسایی آثار شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش کشور بود. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی است. رویکرد پژوهش کیفی است که با روش سیستماتیک نظریه داده بنیاد انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش استادان و خبرگان دانشگاهی، تولیدکنندگان محصولات ورزشی، رؤساء سرپرستان و دبیران فدراسیون های ورزشی، مدیران باشگاه های ورزشی لیگ برتری، مدیران، معاونان و مسئولان وزارت و ادارات ورزش و جوانان و مدیران مجموعه های ورزشی بودند که از این افراد، تعداد ۱۸ نفر به صورت گلوله برفی و هدفمند به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شدند. جمع آوری داده ها از طریق مصاحبه های عمیق و نیمه ساختاریافته، از افراد مشارکت کننده انجام گرفت و از آنها خواسته شد تا نظریاتشان را در مورد تأثیرات شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش اعلام کنند. کار تحلیل داده ها با استفاده از کدگذاری های باز، محوری و انتخابی برای احصای مقوله های سطح اول و دوم (محورها) و ارتباط آنها انجام گرفت. بر مبنای نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته های استخراج شده از مصاحبه ها، ۲ بعد نهایی تأثیرات شیوع ویروس کرونا در ابعاد صنعت ورزش شناسایی شدند که شامل آثار مستقیم و غیرمستقیم بود. شناسایی دقیق آثار شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش می تواند به فرایند انطباق فعالیت های این صنعت با شرایط کنونی کمک کند.

واژه های کلیدی

تولیدکنندگان، خدمات ورزشی، رویداد ورزشی، صنعت ورزش، کووید-۱۹.

مقدمه

در حال حاضر، جهان با بحرانی بسیار جدی به نام ویروس کرونا مواجه شده و همه‌گیری این ویروس همچنان در حال گسترش است (۱). شیوع ویروس کرونا تأثیراتی فراتر از ایمنی انسان و بهداشت عمومی در جهان بر جای نهاده است که یکی از تأثیرات مهم این بیماری، بر اقتصاد جهانی است و به نظر می‌رسد که اقتصاد جهانی متأثر از این ویروس در حال متزلزل شدن است (۲). پس از آنکه این ویروس به یک همه‌گیری تبدیل شد و بسیاری از کشورهای دنیا درگیر آن شدند؛ اقتصاد جهانی دچار رکود بزرگی شده و روزبه‌روز، در حال افزایش است. بسیاری از کسب‌وکارها تعطیل شده و بیکاری گسترده‌ای همه جا را فرا گرفته است و به بسیاری از مشاغل و صنایع بزرگ همانند صنعت ورزش آسیب‌های جدی وارد شده است (۳).

همانند سایر صنایع و اقتصاد در دنیا، کروناویروس صنعت ورزش را نیز به شدت تحت تأثیر قرار داده است (۴). تعطیلی مقطعی لیگ‌ها و مسابقات معتبر در کشورهای مختلف، برگزاری مسابقات بدون حضور تماشاگران، زمزمه‌های لغو برخی مسابقات ملی و بین‌المللی پیش‌رو و تعطیلی مراکز تندرستی و باشگاه‌های ورزشی و در پی آن بی‌رونق شدن بازار خرده‌فروشی و عمده‌فروشی کالاهای ورزشی خود گواه بر تأثیرات اقتصادی این بیماری بر ابعاد مختلف صنعت ورزش بوده است (۵). به همین منظور برآوردهای متفاوتی از ضررهای اقتصادی در کشورهای مختلف که به اقتصاد ورزش متحمل شده، منتشر شده است. آثار و پیامدهای شیوع و همه‌گیری کرونا در بعد اقتصادی منفی بوده است و این برای تمامی کشورهای دنیا اجتناب‌ناپذیر است (۶). همان‌طور که مشخص است، تأثیرات کروناویروس تنها بر روی بخش‌های اقتصادی ورزش نبوده است یا حتی می‌توان ادعان کرد که همه آثار این ویروس بر ورزش منفی نبوده‌اند و آثار مثبتی نیز داشته است که جای مطالعه و بررسی دارد (۷). کرویف (۲۰۲۰) بیان می‌کند که در هر نقطه‌ای از جهان که ورزش را بررسی کنیم، شاهد تأثیرات متفاوت بحران ویروس کرونا هستیم (۸). در ورزش‌های حرفه‌ای، هنگامی که استادیوم‌های بزرگ، حقوق تلویزیون، اسپانسرها و حجم چشمگیری از درآمد، مدنظر قرار می‌گیرد، تأثیرات ویروس کرونا مشهودتر می‌شود. هنوز مشخص نیست چه تأثیرات طولانی‌مدتی بر سایر عوامل از جمله درگیری هواداران، مشارکت ورزشی، اشتغال در صنعت ورزشی و رفاه کارمندان و ورزشکاران خواهد داشت (۹). تعویق یکساله المپیک توکیو و یورو ۲۰۲۰ تنها بخشی از تأثیر

1. COVID-19

2. Cruyff

این ویروس کوچک بر دنیای ورزش است؛ تعویقی که سبب شده برگزارکنندگان این بازی‌ها با ضررهای مالی سنگینی مواجه شوند (۱۰). تعلیق لیگ‌های معتبر فوتبال جهان در ماه‌های ابتدایی شیوع ویروس کرونا و بعد از آن برگزاری مسابقات بدون حضور تماشاگران، موجب شده منابع درآمدی باشگاه‌های فوتبال از جمله حق پخش تلویزیونی و بلیت‌فروشی که به برگزاری لیگ وابسته بود، با کاهش چشمگیری مواجه شود و حتی سهام باشگاه‌ها هم با سقوط مواجه شود و آینده مالی آنها هم به خطر بیفتد (۱۱). تعطیلی مراکز ورزشی نیز از تبعات منفی شیوع ویروس کرونا در جهان و ایران بود، مراکزی که برای سلامتی و سرگرمی مفرح مردم ساخته شده بودند، اما به یکباره با گسترش این ویروس تعطیل شدند. تعطیلی مراکز ورزشی علاوه بر قرنطینه ورزشکاران، قرنطینه اقتصادی صاحبان باشگاه‌ها را نیز در پی داشته و وضعیت اقتصادی بسیاری از صاحبان این مراکز را به مرز ورشکستگی رسانده است. بسیاری از مشاغل برنامه سالیانه و بودجه‌بندی خود را سال‌ها براساس برگزاری این مسابقات تنظیم کرده‌اند. رستوران‌ها و کسب‌وکارهای اطراف استادیوم‌های ورزشی بی‌شک نمونه‌های بارز این بازندگان هستند (۹). در نظر داشته باشید که در شهرهای کوچک‌تر و لیگ‌های دسته‌های پایین‌تر، بخش چشمگیری از اقتصاد، دور فعالیت‌های این تیم‌های ورزشی می‌گردد. در واقع این بازیکنان که به‌خصوص در لیگ‌های درجه اول از درآمدهای نجومی برخوردارند، شاید کمترین آسیب را می‌بینند. در یک باشگاه ورزشی علاوه بر مربیان و بازیکنان، تعداد زیادی پشت صحنه کار می‌کنند؛ از آشپزخانه باشگاه گرفته تا نظافتچی، ماساژور و انتظامات. با تعطیلی مسابقات، قاعدتاً کاری هم برای این افراد باقی نمی‌ماند و حالا باید دید قراردادهای کاری بین آنها و کارفرما چگونه خواهد بود (۱۲). یافته‌های ساتو^۱ (۲۰۲۰) نشان داد که با متوقف شدن مسابقات ورزشی به دلیل شیوع ویروس کرونا، جامعه ورزش با بحرانی جبران‌ناپذیر مواجه شده است و با توجه به رتبه‌بندی‌ها و سهمیه‌های ارائه شده، از سرگیری کار با شرایطی ناعادلانه صورت می‌گیرد، از این رو سیاست‌هایی را به‌عنوان جایگزین برای سهمیه‌های کسب‌شده در مسابقات ورزشی مطرح کرده است و بیان می‌کند به‌منظور اجرای منصفانه بازی‌ها پس از پایان یافتن محدودیت‌ها، کسب سهمیه باید مجدد صورت بگیرد و استراتژی‌ها و آیین‌نامه‌های جدید برای مقابله با این شرایط تدوین شود. همچنین در مورد تأثیرات شیوع کرونا ویروس در ورزش می‌توان اذعان کرد که با توجه به تعدد باشگاه‌های ورزشی که بخش اعظم آن را باشگاه‌های خصوصی تشکیل می‌دهند، هم‌اکنون کسب‌وکار و امرار معاش مربیان، کمک‌مربیان،

1. Csato

مدیران سالن و کارکنان خدماتی و غیره به دلیل تعطیلی و عدم تحقق شهریه‌های دریافتی به خطر افتاده است و در بخش باشگاه‌های حرفه‌ای، خطر لغو یا کاهش قرارداد با اسپانسرها و مترتب آن تعدیل قرارداد بازیکنان نیز وجود دارد. یکی از تأثیرات غیرمستقیم شیوع کرونا به غیر از تأثیرات اقتصادی منتج از تعطیلی باشگاه‌های ورزشی و حتی کمپ‌ها، بوستان‌ها و فضاهای ورزشی روباز، کاهش تحرک عموم جامعه است، که بی‌شک در همین مدت، اضافه‌وزن و چاقی پیامدی مشهود است و در ماه‌های آینده نیز شدت خواهد گرفت و به سبب همین افزایش بی‌تحرکی و اضافه‌وزن، رشد بیماری‌های قلبی و عروقی و دیابت و ناهنجاری‌های ساختار قامتی و غیره دور از انتظار نیست (۱۳). راولی و موسومی (۲۰۲۰) در پژوهشی بیان کردند که قرنطینه و در خانه ماندن موجب بی‌تحرکی افراد می‌شود و تأثیرات منفی آن ممکن است حتی بیشتر از تأثیرات منفی کرونا باشد؛ از این رو سازمان‌های ورزشی موظفاند راهکارهایی را برای توسعه ورزش در خانه ارائه دهند (۲۰۲۰). همچنین حمامی و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند که کرونا شکل کلی ورزش را تغییر داده است و با شکل‌گیری قرنطینه خانگی، خانه محیط اصلی برای انجام فعالیت ورزشی است (۱۵). کرونا جامعه ورزش را با بحران مالی نیز مواجه کرده و این بحران مالی شامل بیکاری چندین ماهه مربیان، مدیران و کارکنان بخش‌های فرعی اماکن ورزشی و مسابقات شده است و جبران این ضرر مالی بزرگ از دیگر معضلات بحران شیوع ویروس کروناست. در بخش کسب‌وکارهای مرتبط با تولید و ارائه کالاها و لوازم ورزشی، به دلیل تعطیلی اماکن، فضاها و باشگاه‌های ورزشی و عدم امکان پرداختن به ورزش، مردم کمتر از گذشته نسبت به خرید لوازم و پوشاک ورزشی احساس نیاز می‌کنند و از سوی دیگر، باشگاه‌های ورزشی نیز به دلیل تعطیلی، نیاز به خرید تجهیزات ندارند و پیامد این موضوع کاهش تولید و فروش داخلی و همچنین کاهش واردات کالاها و لوازم ورزشی است (۱۶). اما در مقابل آثار منفی کرونا ویروس، باید آثار مثبتی را نیز شاهد بود که در این بین سبب ایجاد فرصت‌هایی برای افراد خلاق و مبتکر شده است و آن این است که در همین روزهای شیوع کرونا و قرنطینه خانگی، فروش برخی لوازم و تجهیزات ورزشی بسیار بیشتر از گذشته شده است. یکی از مواردی که در برهه زمانی کنونی بیش از گذشته کارایی خود را اثبات کرده، کسب‌وکارهای مجازی و مبتنی بر فناوری اطلاعات است، که در حوزه ورزش نیز نرم‌افزارهای مختلف ورزش در منزل، مشاوره ورزشی و فروشگاه‌های ورزشی اینترنتی مورد استقبال قرار گرفته‌اند و فضای توسعه بیشتری داشته‌اند (۱۷). همچنین در این دوران آموزش و توسعه

ورزش ادامه یافته و با استفاده از آموزش‌های مجازی و کاربرد نرم‌افزارها و شبکه‌های اجتماعی، فرایند یاددهی و یادگیری پابرجا بوده است (۱۸).

از زمان شیوع ویروس کرونا، پژوهشگران حوزه‌های مختلف از جهات گوناگون این پدیده را بررسی کرده‌اند. به‌طور کلی پژوهش‌های انجام‌گرفته در خصوص ویروس کرونا را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد: بخش اول پژوهش‌های همه‌گیرشناسی است که به‌منظور شناخت الگوی شیوع ویروس و پیش‌بینی روند آینده آن تحت فروض مختلف، اقدامات مداخله‌ای و برآورد تبعات شیوع بر وضعیت سلامت جامعه صورت می‌گیرد که نتایج این پژوهش‌ها در برنامه‌ریزی سلامت و همچنین تدوین پروتکل‌های بهداشتی و اقدامات کنترلی به‌کار می‌رود. بخش دوم پژوهش‌هایی است که در راستای برآورد آثار شیوع بر جوامع مختلف صورت می‌گیرد. در پژوهش‌های انجام‌گرفته در حوزه صنعت ورزش، می‌توان به پژوهش سلیمانی و همکاران (۱۳۹۹) اشاره کرد که به مدلسازی رفتار خرید مشتریان فروشگاه‌های ورزشی در زمان شیوع ویروس کرونا (پیشایندها و پسایندها) پرداختند و دریافتند که مؤلفه‌های اثرگذار بر رفتار خریدی (پیشایندها) به‌ترتیب عبارت‌اند از: علاقه به ورزش، عوامل مربوط به آمیخته بازاریابی، عوامل جمعیتی شناختی، عوامل روان‌شناختی، شبکه‌های اجتماعی، عوامل محیطی، عوامل دانشی، ویژگی‌های شخصیتی و عوامل موقعیتی. همچنین پسایندهای مثبت اولویت بیشتری نسبت به پسایندهای منفی دارند (۱۹). همچنین ریزوندیو همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «شناسایی چالش‌های کسب‌وکارهای ورزشی در بحران کووید-۱۹ و ارائه راهکار» انجام دادند. نتایج مربوط به چالش‌ها به دو حوزه ساختاری و کسب‌وکاری طبقه‌بندی شدند که سطح ساختاری دارای دو شاخه فرعی کلان و خرد و بخش چالش‌های کسب‌وکار نیز شامل دو شاخه فرعی زیرساخت و منابع انسانی بود (۱۷). صفانیا و برهمند (۱۳۹۹) نیز در پژوهش خود دریافتند که بر این اساس همه‌گیری کرونا در صنعت ورزش تأثیرات مثبت و منفی بی‌شماری دارد. همچنین آنها بیان کردند بیشتر تحقیقات صورت‌گرفته بر روی ضررهای مالی ناشی از ویروس کرونا تمرکز کرده‌اند، درحالی‌که ضررهای دیگری مانند ضربه‌های روحی و روانی، اجتماعی و سیاسی چندان مورد توجه قرار نگرفته است. از جمله تأثیرات مثبت کرونا می‌توان به توسعه ورزش در خانه، با توجه به فراغت پیش‌آمده برای افراد اشاره کرد (۱۲). در خارج از کشور نیز پژوهشگران تأثیرات ویروس کرونا بر صنعت ورزش را بررسی کرده‌اند. در پژوهشی نیکولا و همکاران (۲۰۲۰) بیان کردند که در صنعت ورزش بحران

عظیمی رخ داده است و این صنعت با مشکلات فراوانی دست‌وپنجه نرم می‌کند (۲۰). همچنین پارنل و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق خود با عنوان «کرونا و ورزش» به بررسی تأثیرات کرونا در ورزش و مسابقات ورزشی پرداختند و بیان کردند که مدیران در حال حاضر آمادگی لازم برای مواجهه با چنین بحرانی را ندارند. نتایج این تحقیق نشان داد که کرونا سبب شده است عملکرد کلی سازمان‌های ورزشی با تغییرات بنیادین مواجه شود. همچنین ارزیابی خطر را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل بیان کردند که با ارزیابی خطر و مدیریت صحیح می‌توان برای مواجهه با بحران‌هایی مشابه، عملکرد بهتری داشت (۱۸).

با عنایت به مطالب ارائه‌شده درمی‌یابیم کرونا در حقیقت پدیده واقعی جهانی است؛ اما باید درنظر داشت که تهدیدات و فرصت‌های جهانی را باید با هم درنظر گرفت. آنچه مسلم است، زیستن در جهان و فضای پس از کرونا، بازاندیشی در نظام زیستی و فکری را ایجاب می‌کند (۲۱). از این منظر باید این را فرصتی برای ایجاد تحولات بزرگ در زندگی آینده به‌شمار آورد. همچنین می‌توان گفت ورزش و اقتصاد ناشی از صنعت ورزش را، درست در زمانی که بیش از گذشته رشد داشته است و درصد چشمگیری از تولید ناخالص داخلی کشورها را پوشش می‌دهد (۲۲)، نباید به حال خود رها کرد تا آثار این ویروس بر آن منفی باشد و از رشد آن بکاهد یا آن را متوقف سازد و با توجه به ادبیات تحقیق باید گفت که علاوه بر آثار اقتصادی، شیوع ویروس کرونا بر توسعه تندرستی، سلامت و نشاط جامعه نیز تأثیر گذاشته است که جای مطالعه عمیق‌تر دارد و در شرایط کنونی، مدیران و سیاست‌گذاران ورزش باید حداکثر تلاش خود برای حفاظت از این عناصر در صنعت ورزش را در مقابل تأثیرات مخرب شیوع ویروس کرونا به‌کار گیرند و این تهدید را به فرصت تبدیل کنند. با این حال در این مقاله تلاش شده است تا از دیدگاه فعالان صنعت ورزش، استادان دانشگاه و مدیران ورزشی، آثار مستقیم و غیرمستقیم شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش بررسی شود. باید اذعان کرد که عنصر زمان در مطالعه، تبیین و تدوین پدیده‌ها و موضوعات فرهنگی و اجتماعی بسیار مهم و اثرگذار است. از این منظر با توجه به مدت زمانی که از همه‌گیری کرونا گذشته است، امکان مطالعه بنیادی برای تغییر ناشی از آن در بنیان‌های زیستی، فرهنگی، اجتماعی و سبک زندگی وجود ندارد. بنابراین سطح تحلیل در این بازه زمانی غیربنیادی است و نمی‌توان بدون هیچ تردیدی درباره تغییرات آینده سخن گفت. همچنین هنوز مشخص نیست شیوع ویروس کرونا چه آثار طولانی‌مدت بر صنعت ورزش خواهد گذاشت. از این‌و در پژوهش حاضر محققان به‌دنبال آن‌اند که مشخص کنند شیوع ویروس کرونا چه آثار مثبت و منفی بر ابعاد گوناگون صنعت ورزش گذاشته است، بنابراین بهتر است تا

به صورت دقیق آثار مثبت و منفی شیوع ویروس کرونا بر صنعت ورزش بررسی شود تا بتوان برنامه ریزی اثربخشی برای انطباق یا سازگاری با آن در زمان شیوع ویروس کرونا و همچنین در زمان پسا کرونا داشت.

روش شناسی

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و رویکرد پژوهش کیفی است. روش های گردآوری داده ها در پژوهش کیفی شامل مصاحبه، مشاهده و مطالعه اسناد و مدارک است. در این روش، برخلاف روش کمی که به صورت پرسشنامه و پیمایشی انجام می گیرد، پژوهشگر در ارتباط مستقیم با موضوع است. با روش سیستماتیک نظریه داده بنیاد انجام گرفته است، زیرا ماهیت پژوهش اکتشافی است و محقق درصدد جمع آوری داده ها از زمینه برای پاسخ به پرسش های پژوهش است و فرضیه (های) اولیه ای برای آزمون، احصا شده از ادبیات، وجود ندارد. نقطه قوت استفاده از نظریه داده بنیاد این است که نظریه های ایجاد شده براساس داده هایی که تجارب افراد در دنیای اجتماعی را منعکس می کند، پایه ریزی می شوند (۲۳) و اغلب در علوم اجتماعی و جهانگردی استفاده می شود (۲۴). هنگامی از نظریه پردازی داده بنیاد استفاده می شود که یک نظریه یا تبیین کلی از یک فرایند نیاز است. این نظریه تبیین بهتری از موضوع ارائه می دهد و با موقعیت تناسب دارد. روش نظریه داده بنیاد معمولاً به سه شیوه اجرا می شود: شیوه سیستماتیک، شیوه نواحی و شیوه سازاگرا. در این تحقیق از روش سیستماتیک که به گلیزر نسبت داده می شود، برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد. دلیل استفاده از این روش ارزیابی جنبه های مختلف موضوع تحقیق است که این روش آنها را در برمی گیرد.

قلمرو موضوعی و مکانی شناسایی آثار شیوع ویروس کرونا بر ابعاد صنعت ورزش، در ایران و قلمرو زمانی انجام پژوهش، از ابتدای اسفند ۱۳۹۸ تا نیمه اول خرداد ۱۳۹۹ است. جامعه آماری پژوهش حاضر را استادان و خبرگان دانشگاهی، تولیدکنندگان محصولات ورزشی، رؤسا، سرپرستان و دبیران فدراسیون های ورزشی، مدیران باشگاه های ورزشی لیگ برتر، مدیران، معاونان و مسئولان وزارت و ادارات ورزش و جوانان و مدیران مجموعه های ورزشی تشکیل می دهند که از این افراد، ۱۸ نفر به صورت گلوله برفی و هدفمند به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شدند. مصاحبه روش اصلی جمع آوری داده ها بود. همچنین از طریق مصاحبه های عمیق، از افراد مشارکت کننده خواسته شد که نظریاتشان را در مورد تأثیرات شیوع ویروس کرونا بر ابعاد صنعت ورزش اعلام کنند. شایان ذکر است که مشارکت افراد در این پژوهش کاملاً اختیاری بود و افراد با رضایت کامل در پژوهش مشارکت داشتند. تعداد مصاحبه ها تا رسیدن

به اشباع نظری ادامه یافت. همچنین به دلیل رعایت نکات ایمنی و بهداشتی بیشتر مصاحبه‌ها (۱۴ مصاحبه) به صورت تلفنی و آنلاین و با استفاده از صفحات اجتماعی انجام گرفت و تعداد ۴ مصاحبه از مصاحبه‌ها با رعایت پروتکل‌های بهداشتی به صورت حضوری با افراد انجام گرفت. محققان در ابتدا به صورت حضوری با افراد مشارکت‌کننده در پژوهش مصاحبه می‌کردند؛ ولی پس از شدت گرفتن شیوع ویروس کرونا مصاحبه‌ها از طریق شبکه‌های مجازی و استفاده از اپلیکیشن‌های مختلف با افراد ارتباط برقرار کردند و فرایند مصاحبه را انجام دادند. زمان انجام مصاحبه‌ها بین ۳۵ تا ۷۰ دقیقه متغیر بود که تمامی داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به صورت فایل صوتی و فیش‌برداری جمع‌آوری و ثبت شد. علاوه بر این، محققان با مطالعه کتاب‌های موجود، مقالات چاپ‌شده علمی، بررسی سایت‌های مختلف ورزشی و مشاهده مصاحبه‌های افراد صاحب‌نظر در حوزه صنعت ورزش، به عنوان منبع تکمیلی و مکمل ابزار مصاحبه، برای گردآوری داده‌ها استفاده کردند (۲۳).

همزمان با جمع‌آوری داده‌ها و انجام مصاحبه‌ها، کار تحلیل داده‌ها نیز انجام گرفت، چراکه لازمه رسیدن به بینش صحیح که توضیح‌دهنده پدیده‌ها باشد، جمع‌آوری داده‌ها، کدگذاری و تحلیل و مطالعه ادبیات موجود به صورت همزمان است (۲۵). کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی برای احصای مقوله‌های سطح اول و دوم (محورها) و ارتباط آن‌ها استفاده شد. دسته‌بندی‌ها براساس پالایش کدها، حذف کدهای تکراری، مقایسه و بررسی کدهای جنینی با کدهایی که پیشتر به دست آمده بود، انجام گرفت. در پایان نیز برای روایی‌سنجی یافته‌ها، نتایج در قالب جدول و گزارش در اختیار چند تن از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت تا توسط ایشان نیز بررسی و اصلاح شود، چراکه در رویکرد کیفی، نتایج به دست آمده می‌بایست توسط خود کنشگران نیز قابل فهم بوده و به زبان خود آنان بیان شده باشد و اگر کنشگران نتوانند معنای یافته‌ها را درک کنند، پژوهش کیفی امری بیهوده خواهد بود. همچنین یافته‌ها در مقام مقایسه با یافته‌های سایر پژوهشگران و نظریه‌های موجود قرار گرفت تا صحت و درستی و معناداری آن تأیید شود. برای افزایش پایایی و روایی این پژوهش اقداماتی به این شرح صورت گرفت: پایایی در پژوهش کیفی به امکان انجام پژوهش توسط محقق مستقل دیگر و رسیدن به نتایج مشابه از همان داده اشاره دارد. بدین منظور براساس توصیه‌های ارائه‌شده توسط محققان کیفی، اولاً همه فرایندهای این پژوهش از تهیه پروتکل مصاحبه تا کدگذاری به تفصیل، مستندسازی شده است که سایر محققان فرایند رسیدن از داده‌ها به نتایج را مانند یک حسابرس دنبال کنند. همچنین با استفاده از چندین نفر در کدبندی و چک کردن داده‌ها با مشارکت‌کنندگان پایایی پژوهش افزایش داده شد. اعتبار درونی پژوهش نیز اشاره به این دارد که تا چه

حد نتایج و تفسیرها درست و براساس واقعیت است تا حدسیات ذهنی محقق. برای افزایش اعتبار درونی پژوهش استفاده از چندین محقق، چک کردن با همکاران و برگشت به مشارکت‌کنندگان استفاده شده است. برای افزایش اعتبار بیرونی، مهم‌ترین استراتژی رسیدن به اشباع نظری در مصاحبه‌هاست (۲۳). در این پژوهش با انجام ۱۸ مصاحبه عمیق این مهم احراز شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر، فرایند مصاحبه با ۱۸ نفر از صاحب‌نظران و فعالان حوزه ورزش و صنعت ورزش انجام گرفت. از این تعداد هفت نفر از استادان صاحب‌نظر دانشگاهی، سه نفر از تولیدکنندگان محصولات ورزشی، یک نفر رئیس فدراسیون انجمن‌های ورزشی، یک نفر سرپرست فدراسیون، یک نفر دبیر فدراسیون، دو نفر از مدیران باشگاه‌های فوتبال شهر خودرو مشهد و باشگاه والیبال کاله مازندران، دو نفر از معاونان وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران و دو نفر از مدیران مجموعه‌های ورزشی ممتاز کشور بودند. بیشترین فراوانی این افراد (نه نفر)، ۴۵ تا ۵۰ ساله بودند و بیشترین فراوانی افراد مشارکت‌کننده در فرایند مصاحبه را آقایان با تعداد ۱۵ نفر تشکیل دادند. همچنین بیشترین فراوانی افراد مشارکت‌کننده (۱۱ نفر) دارای مدرک تحصیلی دکتری تخصصی بودند. همچنین بیشترین فراوانی با ۱۳ نفر بین ۱۰ تا ۱۵ سال سابقه فعالیت در ورزش و صنعت ورزش را داشتند.

در ادامه یافته‌های پژوهش، با استفاده از تحلیل همزمان فرایند کدگذاری و پس از مصاحبه‌ها، تأثیرات شیوع ویروس کرونا بر ابعاد صنعت ورزش از طریق کدگذاری باز و محوری شناسایی شدند. کدگذاری باز مصاحبه‌ها حاکی از آن بود که ۸۴ شاخص اولیه از آثار شیوع ویروس کرونا بر ابعاد صنعت ورزش است، که در نهایت این شاخص‌ها در ۷۰ شاخص نهایی دسته‌بندی شدند. در مرحله پس از فرایند کدگذاری باز، فرایند کدگذاری محوری صورت گرفت. طی فرایند کدگذاری محوری، محققان، از ابزار تحلیلی پرسش و مقایسه دائمی و نظری بین ابعاد، ابعاد فرعی و مشخصه‌های آن که در کدگذاری باز ظاهر شده‌اند، استفاده کردند تا روابط بین ابعاد و ابعاد فرعی را توسعه دهند. در نتیجه شاخص‌های نهایی در ۱۲ عامل محوری طبقه‌بندی شدند و از این میان ۲ بعد نهایی آثار مستقیم و آثار غیرمستقیم پدید آمد که در جدول ۱ قابل مشاهده است:

جدول ۱. استخراج کدهای محوری ثانویه (ابعاد/مؤلفه‌ها) و شاخص‌ها			
ابعاد / مؤلفه‌ها	عوامل محوری	شاخص‌ها	منبع
بخش تولید و توزیع		اثر بر فعالیت تولیدکنندگان پوشاک ورزشی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت تولیدکنندگان تجهیزات ورزشی	مصاحبه
		اثر بر تولید زیرساخت و اماکن ورزشی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت عاملین فروش (خرده‌فروشان) محصولات ورزشی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت تولیدکنندگان مکمل و داروهای ورزشی	بانک ورزش (۱۳۹۹)
بخش رسانه و ارتباطات		اثر بر فعالیت عرضه‌کنندگان مواد اولیه	مصاحبه
		اثر بر فعالیت سایت‌های فروش و فروش تلفنی	شفقتا ورزشی (۱۳۹۹)
		اثر بر تبلیغات ورزش و از طریق ورزش	مصاحبه
		اثر بر فعالیت گزارش دهی، اخبار و اطلاع‌رسانی‌ها	مصاحبه
		اثر بر فعالیت ارتباط باشگاه‌ها و هواداران	مصاحبه
بخش خصوصی و دولتی		اثر بر فعالیت شبکه‌های مجازی و اجتماعی مرتبط با ورزش	مصاحبه
		اثر بر فعالیت روابط عمومی و بین‌الملل سازمان‌ها و باشگاه‌های ورزشی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت تولید محتوای رسانه‌ای (صوتی و تصویری)	اُویی و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت پخش تلویزیونی و برنامه‌های ورزشی	مصاحبه
		اثر بر زمان ساخت باشگاه‌ها و بنگاه‌های ورزشی	مصاحبه
بخش خصوصی و دولتی		اثر بر فعالیت و مشارکت حامیان مالی	آنجن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت و مشارکت سرمایه‌گذاران و سهامداران	مصاحبه
		اثر بر ساخت یا نگهداری استادیوم‌ها و اماکن ورزشی	انجن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت‌های درآمدزای هیأت‌های ورزشی و فدراسیون‌ها	مصاحبه

اثر مستقیم

1. Wu, Yi
2. Australian institute of sport

ادامه جدول ۱. استخراج کدهای محوری ثانویه (ابعاد/مؤلفه‌ها) و شاخص‌ها			
ابعاد / مؤلفه‌ها	عوامل محوری	شاخص‌ها	منبع
		اثر بر آموزش شغلی و حرفه‌ای در ورزش	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت ورزش دانشگاهی	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر ورزش مدارس	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
	بخش آموزش و پژوهش	اثر بر فعالیت همایش‌ها و سمینارهای علمی	مصاحبه
		اثر بر طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای در ورزش	مصاحبه
		اثر بر استعدادیابی ورزشی	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مربیان و داوران	مصاحبه
		اثر بر آموزش ورزش همگانی و قهرمانی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت انجمن‌های علمی ورزش	مصاحبه
		اثر بر صادرات محصولات ورزشی	مصاحبه
		اثر بر واردات محصولات ورزشی	مصاحبه
		اثر در مشارکت در بازار بورس	انجمن بسکتبال ملی (۲۰۲۰)
	بخش تجارت	تأثیرات بر بازاریابی ورزش و از طریق ورزش	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر ترنسفر بازیکنان و مربیان	مصاحبه
		اثر بر استارت‌آپ‌های ورزشی	انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰)
		اثر بر مدل‌های جدید کسب‌وکار	مصاحبه

آثار مستقیم

ادامه جدول ۱. استخراج کدهای محوری ثانویه (ابعاد/مؤلفه‌ها) و شاخص‌ها

ابعاد/ مؤلفه‌ها	عوامل محوری	شاخص‌ها	منبع
بخش رویدادها و رقابت‌های ورزشی	اثر بر برگزاری رویدادهای داخلی کشورها اثر بر برگزاری رویدادهای بین‌المللی اثر بر اردوهای تیم‌های ملی و رقابت‌های دوستانه اثر بر میزبانی رقابت‌های بین‌المللی اثر بر فروش بلیت رویدادها	اثر بر برگزاری رویدادهای داخلی کشورها	مصاحبه کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۲۰)
		اثر بر اردوهای تیم‌های ملی و رقابت‌های دوستانه	مصاحبه کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۲۰)
		اثر بر میزبانی رقابت‌های بین‌المللی	کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۲۰)
بخش فناوری	اثر بر به‌کارگیری سیستم‌های هوشمند و آنالیزی در ورزش اثر بر تولید و به‌کارگیری نرم‌افزارهای ورزشی اثر بر ورزش‌های رباتیک اثر بر ورزش‌های الکترونیک اثر بر به‌کارگیری هوش مصنوعی و واقعیت مجازی در ورزش	اثر بر به‌کارگیری سیستم‌های هوشمند و آنالیزی در ورزش	(۲۰۲۰) برت و ایرفان
		اثر بر تولید و به‌کارگیری نرم‌افزارهای ورزشی	مصاحبه
		اثر بر ورزش‌های الکترونیک	مصاحبه
بخش خدمات	اثر بر فعالیت مراکز تندرستی و تناسب‌اندام اثر بر فعالیت ورزش‌های تفریحی و همگانی (در پارک‌ها و بوستان‌ها) اثر بر فعالیت مراکز خدمات ویژه ورزشی به افراد خاص (معلولان و ...) اثر بر فعالیت گردشگری و گردشگر ورزشی اثر بر فعالیت خدمات مشاوره‌ای و تخصصی ورزشی اثر بر فعالیت خدمات حقوقی در ورزش اثر بر فعالیت مراکز طب ورزشی اثر بر فعالیت‌های مدیریتی در ورزش	اثر بر به‌کارگیری هوش مصنوعی و واقعیت مجازی در ورزش	کوهن و همکاران (۲۰۲۰) ^۲
		اثر بر فعالیت مراکز تندرستی و تناسب‌اندام	مصاحبه
		اثر بر فعالیت ورزش‌های تفریحی و همگانی (در پارک‌ها و بوستان‌ها)	کوهن و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت مراکز خدمات ویژه ورزشی به افراد خاص (معلولان و ...)	فآترمن و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت گردشگری و گردشگر ورزشی	فآترمن و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر فعالیت خدمات مشاوره‌ای و تخصصی ورزشی	مصاحبه
		اثر بر فعالیت خدمات حقوقی در ورزش	مصاحبه
اثر بر فعالیت مراکز طب ورزشی	مصاحبه		
اثر بر فعالیت‌های مدیریتی در ورزش	مصاحبه		

آثار مستقیم

1. International Olympic Committee
2. Brett & Irfan
3. Cohen et al
4. Rutterman et al

ادامه جدول ۱. استخراج کدهای محوری ثانویه (ابعاد/مؤلفه‌ها) و شاخص‌ها			
ابعاد / مؤلفه‌ها	عوامل محوری	شاخص‌ها	منبع
	بخش	اثر بر تحرک عمومی جامعه	مصاحبه
	سلامت	چاقی و اضافه‌وزن افراد	مصاحبه
	عمومی و	شیوع ناهنجاری‌های ساختار قامتی	مصاحبه
	تندرستی	شیوع بیماری‌های قلبی و عروق یا دیابت	مصاحبه
	جامعه	شیوع بیماری‌های عصبی و روحی و روانی	مصاحبه
		تغییر در سبک زندگی فعال	کوهن و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر میزان سرمایه اجتماعی ناشی از ورزش	کوهن و همکاران (۲۰۲۰)
	بخش فرهنگی و اجتماعی	اثر بر نحوه گذران اوقات فراغت و فعالیت‌های جایگزین	مصاحبه
		اثر بر میزان مطالعه کتاب‌ها، مقالات و شبکه‌های مجازی ورزشی	مصاحبه
		اثر بر همبستگی و همدلی اجتماعی ناشی از ورزش	مصاحبه
		اثر بر تعاملات مالی و اقتصادی وابسته به ورزش	مصاحبه
		اثر بر برگزاری نمایشگاه‌های ورزشی	مصاحبه
	بخش اقتصادی	اثر بر هتلینگ و حمل‌ونقل	فاترمن و همکاران (۲۰۲۰)
		اثر بر کاهش درآمد و بیکاری شغل‌های وابسته به ورزش	مصاحبه
		اثر بر مراودات و روابط بین‌الملل در کنار ورزش	مصاحبه
		اثر بر صدور مجوز فعالیت‌ها و اقدامات ورزشی	مصاحبه
	بخش سیاسی و قانونی	اثر بر صدور دستورالعمل‌ها و مقررات بهداشتی محدودکننده	مصاحبه
		اثر بر میزان تخصیص بودجه به ورزش و سازمان‌های ورزشی	مصاحبه
		اثر بر وام‌ها و تسهیلات بانکی مرتبط با ورزش	مصاحبه

بحث و نتیجه گیری

با شیوع ویروس کرونا و نگرانی مردم از ورود به اماکن ورزشی و پرداختن به ورزش و محدودیت‌هایی که در این حوزه ورزش صورت گرفت، بسیاری از مشاغل و کسب‌وکارهای مرتبط با صنعت ورزش با کاهش تقاضا و کمتر شدن فروش کالاها و خدمات خود مواجه شدند. از این رو هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیرات شیوع ویروس کرونا بر ابعاد مختلف صنعت ورزش بود. بر مبنای نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌های استخراج‌شده از مصاحبه‌های انجام‌گرفته دو بعد نهایی تأثیرات شیوع ویروس کرونا در ابعاد صنعت ورزش شناسایی شدند که شامل آثار مستقیم و آثار غیرمستقیم بود. در این میان آثار مستقیم از زیربخش‌ها یا عوامل محوری شامل بخش تولید و توزیع، بخش رسانه و ارتباطات، بخش خصوصی و دولتی، بخش آموزش و پژوهش، بخش تجارت، بخش رویدادها و رقابت‌های ورزشی، بخش فناوری، بخش خدمات، تشکیل شده و آثار غیرمستقیم شامل عوامل محوری بخش سلامت عمومی و تندرستی جامعه، بخش فرهنگی و اجتماعی، بخش اقتصادی، بخش سیاسی و قانونی است.

شیوع ویروس کرونا در بخش تولید و توزیع کالا و امکانات ورزشی تأثیرات مستقیم فراوانی داشته و در موارد بسیاری موجب تعطیلی کارخانه‌ها و کارگاه‌های تولیدی در این بخش از صنعت شده است. از مهم‌ترین آثار شیوع این ویروس بر تولید کالا و امکانات ورزشی می‌توان به اثر بر فعالیت تولیدکنندگان پوشاک ورزشی اشاره کرد. از آنجا که تعطیلی اماکن و رویدادهای ورزشی به‌طور چشمگیری موجب کاهش تقاضای خرید پوشاک ورزشی شده و از سویی شروع قرنطینه‌های خانگی و فاصله‌گذاری اجتماعی امکان حضور مشتری در مغازه‌ها و نیز امکان حضور کارگرها در کارخانه‌ها را کاهش داده است، پرا واضح است که این صنعت با مشکلات فراوانی مواجه بوده است. این مشکلات بر مبنای مصاحبه‌های انجام‌گرفته می‌تواند شامل اعتراض کارگرها در ایام تعطیلی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها، ترس از مریضی و همه‌گیری کرونا در کارگاه‌ها، عقب ماندن اقساط وام‌ها و غیره باشد. همان‌طور که شیوع کرونا بر تولید پوشاک ورزشی اثر گذاشته است، شیوع این ویروس اثر خود بر فعالیت تولیدکنندگان تجهیزات ورزشی را نیز به‌وضوح نشان می‌دهد. با تعطیلی باشگاه‌ها به‌عنوان مهم‌ترین مشتریان تجهیزات ورزشی تولیدی، حجم انبوهی از تقاضای تجهیزات این دست از صنایع کاهش داشته و موجب ضرر هنگفت و تعطیلی بسیاری از این کارخانه‌ها چه در داخل و چه در خارج از کشور شده است، اما از سوی دیگر آثار مثبتی نیز بر بعضی از تولیدکنندگان خلاق و نوآور داشته است؛ به‌گونه‌ای که با تغییر مکانیسم دستگاه‌ها یا ابداع تجهیزات چندکاره مناسب مصرف خانگی، توانسته‌اند بازار جدیدی را برای خود مهیا کنند. به همین نسبت اثر کرونا بر فعالیت

عرضه‌کنندگان مواد اولیه مورد نیاز کارخانه‌ها و کارگاه‌ها نیز مورد توجه است و این دست افراد نیز ضررهای هنگفتی را متحمل شده‌اند.

به نسبت تأثیری که کرونا بر تولیدکنندگان محصولات ورزشی و عرضه‌کنندگان مواد اولیه داشته است، اثر آن بر فعالیت عاملان فروش (خرده‌فروشان) محصولات ورزشی نیز به‌درستی پیش‌بینی‌پذیر بوده است؛ چراکه اینها در یک زنجیره (چرخه) فعالیت می‌کنند. هرچند بر مبنای مصاحبه‌های صورت‌گرفته، این تأثیرات را می‌توان به دو دسته مجزا طبقه‌بندی کرد: نخست دسته‌ای از عاملان فروش که امکانات و تجهیزاتی را به‌طور مستقیم از کارخانه به مشتری می‌رساندند و کالایی در انبار خود نداشتند و براساس سفارش مشتری به تأمین کالا می‌پرداختند، که به‌طور مشخص با تعطیلی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها، کسب‌وکار این دست از توزیع‌کنندگان از رونق افتاد و متضرر شدند. اما دسته دوم که تعداد اندکی از افراد این حرفه را تشکیل می‌دهند، شامل افرادی است که قبل از تعطیلی‌های پیش‌آمده تعدادی از اجناسی را که با شیوع کرونا و افزایش تقاضا برای تأمین لوازم ورزش در منزل، تقاضای خرید آن اجناس رو به رشد گذاشت، در انبار احتکار کردند و به قیمت چند برابری به فروش رساندند. کاری غیراخلاقی، غیرانسانی و غیرقانونی؛ که برای این افراد سودهای چندین برابری و سرشاری داشته است. نمونه این دست کالاها، دمبل و هالترهای بدنسازی است که با شیوع کرونا و افزایش تقاضای مردم به‌منظور انجام تمرینات بدنسازی در منزل، افزایش قیمت چندین برابری را تجربه کرده است. افزایش قیمتی که شاید در شرایط عادی حداقل ده سال طول می‌کشید تا به آن درجه برسد.

اثر بر تولید زیرساخت و اماکن ورزشی، دیگر عامل محوری است که به نظر مصاحبه‌شوندگان باید مورد توجه قرار گیرد. ساخت اماکن و تولید زیرساخت‌های ورزشی در داخل کشور با شیوع کرونا تقریباً به حالت تعلیق درآمد و حداقل در فروردین‌ماه شاهد تعطیلی کامل این دست ساخت‌وسازها در کشور بوده‌ایم. البته نکته شایان توجه این است که شیوع کرونا در همه دنیا نه‌تنها موجب تعطیلی و عقب افتادن برنامه زمانی ساخت بناها و تعمیر و تجهیز زیرساخت‌ها نشده که بسیاری از باشگاه‌ها و فدراسیون‌های مطرح جهانی از فرصت پیش‌آمده با رعایت پروتکل‌های بهداشتی، حداکثر بهره را برده‌اند و حتی از زمان‌بندی‌های گذشته خویش نیز پیشی گرفته‌اند. نمونه‌ای از این دست اقدامات با برنامه و تحسین‌برانگیز را می‌توان در تعمیرات و بهسازی ورزشگاه سانتیاگو برنابئو شهر مادرید که متعلق به تیم رئال مادرید^۲

^۱. Santiago Bernabeo

^۲. Real Madrid

است، جست‌وجو کرد. به گزارش روزنامه ورزشی مارکا (۲۰۲۰) پس از تعطیلی لالیگا به علت شیوع کرونا، مسئولان باشگاه از فرصت به دست آمده حداکثر استفاده را کرده و بهسازی ورزشگاه خویش را آغاز کردند، به نحوی که امروز ادعا می‌کنند، ورزشگاهی که قرار بوده در مدت چهار سال تعمیر و بهسازی شود، خیلی زودتر از موعد پیش‌بینی شده آماده بهره‌برداری خواهد بود که این می‌تواند بهره‌برداری مثبت در زمان شیوع ویروس کرونا قلمداد شود (۲۶).

عامل دیگری که به طور مشخص در بخش تولید و توزیع کالای ورزشی مورد تأکید خبرگان مصاحبه‌شونده قرار داشت، اثر تعطیلی‌های پیش‌آمده در باشگاه‌ها بر فعالیت تولیدکنندگان مکمل و داروهای ورزشی بود. آشکار است وقتی باشگاه‌ها تعطیل باشد و امکانات حداقلی موجود در منازل و از طرفی چند برابر شدن قیمت تجهیزات ورزش در منزل اجازه تمرینات حرفه‌ای به ورزشکاران ندهد، خرید و فروش مکمل‌ها نیز به حداقل خواهد رسید، پس چندان دور از انتظار نخواهد بود که شاهد ضرر این دست از صنایع ورزشی باشیم.

در نهایت آخرین عاملی که در این بخش بررسی می‌شود، اثر بر فعالیت وبسایت‌های فروش و فروش تلفنی تجهیزات، کالاها و امکانات ورزشی است. به گزارش شفقتا ورزشی (۱۳۹۹) شاید یکی از معدود صنایعی که نه تنها کاهش فروش و تقاضا را تجربه نکرده که حتی در برخی موارد شاهد افزایش نرخ معاملات در آن بوده‌ایم، بازاریابان و فروشندگانی هستند که از طریق فضاهای مجازی و بستر اینترنت مبادرت به جذب مشتری و فروش محصولات کرده‌اند (۲۷). موردی که در دنیای امروز که عصر انفجار اطلاعات و پیشرفت فوق‌سریع تکنولوژی‌هاست، نه تنها دور از انتظار نیست، بلکه نهادینه کردن این دست از بازاریابی و فروش در صنعت و تطبیق امکانات بنگاه‌ها با کسب‌وکارهای غیرحضور بر بستر اینترنت و فضای مجازی مورد تأکید بسیاری از خبرگان بازاریابی بوده و از ملزومات بقا در عرصه رقابت سنگین و پیچیده امروزه است که توانسته‌اند به خوبی از فرصت پیش‌آمده به نفع کسب‌وکار خود بهره‌برداری کنند. با شیوع ویروس کرونا و تعطیلی مراکز عمومی و شروع قرنطینه خانگی و فاصله‌گذاری اجتماعی شاهد تحولات جالب و شگرفی در بخش رسانه و ارتباطات بوده‌ایم. یکی از آثار مهم این همه‌گیری، اثر بر تبلیغات ورزش و از طریق ورزش بوده است که با تعطیلی رقابت‌های ورزشی در ایران و بیشتر نقاط جهان این آثار به خوبی به چشم می‌آید و حتی به ضرر و کاهش درآمد ورزشکاران، باشگاه‌ها، لیگ‌ها و فدراسیون‌های ورزشی منجر شده است. یکی از پیشنهادهایی که در این زمینه می‌توان ارائه کرد استفاده بهینه از فناوری‌های روز دنیا در جهت تبلیغات و فروش مجازی آنلاین محصولات با برند باشگاه‌هاست که البته

شاهدیم در این میان تعدادی از صنایع با بهره‌گیری مثبت از شرایط به‌وجودآمده و تولید تبلیغات خلاقانه مرتبط با شرایط و بر پایه فروش آنلاین توانسته‌اند تا حد زیادی آثار منفی این رخدادها را کاهش دهند، که شایسته است در صنعت ورزش کشورمان نیز شاهد این دست فعالیت‌ها بیشتر از گذشته باشیم.

تغییرات دیگری که در این شرایط شاهد آن بوده‌ایم، اثر بر فعالیت پخش تلویزیونی و برنامه‌های ورزشی، اثر بر فعالیت گزارش‌دهی و اخبار و اطلاع‌رسانی‌ها و نیز اثر بر فعالیت تولید محتوای رسانه‌ای (صوتی و تصویری) بوده است. چنانکه وی‌وی و همکاران (۲۰۲۰) نیز بر آن تأکید می‌کنند، هرچند پس از شیوع کرونا ویروس، هرگز اخبار و اطلاع‌رسانی‌ها تعطیل نشدند، اما شاهد تغییر بسیاری از این دست فعالیت‌ها چه به لحاظ ظاهری و چه محتوایی بوده‌ایم (۲۱). تغییراتی مانند تولید و ارائه اخبار از منازل به‌جای استودیوها، کسب اخبار و انجام مصاحبه‌ها در بستر مجازی به‌جای مصاحبه‌های حضوری، تغییر محتوای اخبار از فعالیت‌های ورزشی به آثار کرونا در ورزش، برگزاری آنلاین کارگاه‌ها و کلاس‌های دانش‌افزایی در بستر شبکه‌های اجتماعی و در نهایت خبرهایی که به مسئولیت اجتماعی جامعه ورزش در مقابله با این ویروس در سطح جهان می‌پرداختند.

یکی دیگر از تغییرات نوینی که کرونا ویروس بر جهان ورزش گذاشت، اثر بر فعالیت ارتباط باشگاه‌ها و هواداران و نیز اثر بر فعالیت شبکه‌های مجازی و اجتماعی مرتبط با ورزش بود. این دست تأثیرات را می‌توان نوعی توفیق اجباری در ورزش تلقی کرد، زیرا سبب شد بسیاری از باشگاه‌هایی که فعالیت اندکی در فضای مجازی داشتند، به اهمیت این جنبه از زندگی ورزشی هواداران بیش از پیش پی ببرند و نحوه ارتباط با هواداران و حامیان خویش را به‌روزرسانی کنند تا ارتباط آنها قطع نشود و در ذهن آنها به‌صورت پیوسته یادآوری کنند که هستند، موردی که در ورزش کشور ما بسیار اندک به چشم می‌آید و پیشنهاد می‌شود دست‌اندرکاران ورزش کشور بیش از پیش به مسئله ارتباط مؤثر با هواداران به‌عنوان سرمایه‌های اصلی ورزش و جدی‌ترین مشتریان این صنعت اهمیت قائل شوند و از راه‌حل‌های مجازی مانند شبکه‌های آنلاین و وبسایت‌های رسمی طرفداری بهترین و بیشترین بهره را ببرند.

اثری که در بخش ارتباطات می‌توان به آن اشاره کرد، اثر بر فعالیت روابط عمومی و بین‌الملل سازمان‌ها و باشگاه‌های ورزشی پس از شیوع کروناست. از سویی با تعطیلی رقابت‌های بین‌المللی و تعطیلی بازار نقل و انتقالات بین‌المللی در این مدت شاهد کاهش روابط بین‌المللی باشگاه‌های ورزشی بوده‌ایم؛ اما از سوی دیگر، با شیوع این ویروس و اهمیت آموزش جامعه به‌منظور مقابله، اطلاع‌رسانی‌ها و مسئولیت اجتماعی باشگاه‌های مطرح خارجی موجب افزایش کار روابط عمومی تعدادی از باشگاه‌های ورزشی در راستای

فرهنگ‌سازی و آموزش به مردم شد تا از این طریق بتوانند مسئولیت اجتماعی خودشان را به نمایش بگذارند. شایسته است باشگاه‌های فرهنگی ورزشی داخل کشور ما نیز که عنوان فرهنگی را قبل از عنوان ورزشی به دوش می‌کشند، به مسئولیت اجتماعی خویش بیش از گذشته بها دهند؛ بر این اساس پیشنهاد می‌شود از توفیق اجباری حاصل‌شده و تعطیلی‌های گاه و بی‌گاه ورزش بهره ببرند و همراه و همیار نهادهای فرهنگی با استفاده از تولید محتواهایی نه‌چندان هزینه بر مانند کلیپ‌های کوتاه آموزشی و عکس‌های فرهنگ‌ساز بازیکنان مطرح و انعکاس آنها در فضای مجازی، به‌نحو احسن وظیفه خویش در قبال جامعه را انجام دهند.

شیوع ویروس کرونا بر بخش خصوصی و دولتی ورزش نیز آثار منفی و مثبت متعددی گذاشته است. یکی از آثاری که در بخش امکانات ورزشی نیز به آن اشاره شد، اثر همه‌گیری کرونا هنگام ساخت باشگاه‌ها و بنگاه‌های ورزشی و نیز اثر بر ساخت یا نگهداری استادیوم‌ها و اماکن ورزشی بود که اشاره شد در برخی موارد تأثیر مثبت در برنامه داشته است، ولی در کشور ما بیشتر تأثیرات منفی آن به چشم می‌آید. یکی از مهم‌ترین آثار این همه‌گیری، اثر بر فعالیت و مشارکت حامیان مالی، اثر بر فعالیت و مشارکت سرمایه‌گذاران و سهامداران و در نهایت اثر بر فعالیت‌های درآمدزای هیأت‌های ورزشی و فدراسیون‌ها بود. از آنجا که مهم‌ترین منابع درآمدی ورزش بحث اسپانسرینگ یا حامیان مالی بوده (۲۸) و براساس پژوهش هودا الخواجه (۲۰۰۱) اصل انتظار سود حاصل از سرمایه‌گذاری، مهم‌ترین عامل جذب سرمایه‌گذاری مالی در ورزش است و حامیان مالی اگر مطمئن شوند که بیش از سایر گزینه‌ها سود خواهند برد، آنگاه در ورزش سرمایه‌گذاری می‌کنند (۲۹)، شیوع کرونا ویروس که به تعطیلی لیگ‌ها و به‌تبع آن عدم پخش زنده تلویزیونی انجامید، موجب شد بسیاری از شرکت‌های حامی مالی در قراردادهای حمایتی خویش با باشگاه‌ها تجدیدنظر کنند و براساس بندهایی که در قراردادها موجود بود، از پرداخت حق اسپانسری برای ادامه فصل انصراف دهند. این مورد ممکن است در ظاهر نوعی ضرر یکطرفه برای باشگاه ورزشی تلقی شود، اما از طریق مصاحبه‌های صورت‌گرفته و بررسی منابع خبری متوجه می‌شویم حامیان مالی از عدم تبلیغات ورزشی ضرر بیشتری کرده‌اند و با این دست واکنش‌ها صرفاً در پی کاهش خسارت بوده‌اند (۵). همچنین باید گفت که بخش زیادی از درآمدهای هیأت‌های ورزشی استان‌ها و شهرستان‌ها بر مبنای برگزاری کلاس‌های مربیگری، داوری، سمینارها و کارگاه‌های دانش‌افزایی، اجاره‌بهای اماکن ورزشی و دریافت شهریه‌ها از اماکن ورزشی خود است که متأسفانه در دوران شیوع ویروس کرونا متضرر شده و نتوانسته‌اند عملکرد مالی خوبی داشته باشند. پیشنهاد می‌شود با ایجاد نشست‌هایی تخصصی میان حامیان

مالی و هیأت‌ها و باشگاه‌های ورزشی به دنبال راه‌حلهایی جایگزین برای دیده شدن حامی مالی و به تبع آن درآمدزایی هیأت یا باشگاه‌ها باشیم. یکی از این موارد می‌تواند تولید محتوای فرهنگی با حمایتگری یک نشان تجاری خاص و اشاعه آن در جامعه یا تولید محصولات جانبی با نشان تجاری باشگاه و حامی مالی (برای مثال ماسک‌هایی که آرم باشگاه و حامی مالی در دو طرف آن نقش بسته است) و اهدای آن به خیریه‌های سلامت و حتی فروش و درآمدزایی باشد.

یکی از اولین بخش‌هایی که بر اثر شیوع ویروس کرونا و به دلیل حساسیت زیاد تعطیل شد، بخش آموزش و پژوهش بود که شامل بخش‌های متفاوت و متنوعی در تمام رده‌های سنی است. در ادامه به تحلیل جنبه‌های مختلف مورد بررسی این بخش از دیدگاه خبرگان ورزش ایران می‌پردازیم. با شیوع کرونا، دولت‌ها در اولین اقدامات صورت گرفته به تعطیلی مدارس در سراسر دنیا مبادرت ورزیدند. این امر هم به لحاظ آسیب‌پذیر بودن کودکان و هم به سبب تأثیر روانی که بر خانواده‌ها می‌گذاشت، بسیار حائز اهمیت می‌نمود. به گزارش انجمن ورزش استرالیا (۲۰۲۰) و برت و ایرفان (۲۰۱۹) و همین‌طور مصاحبه‌های انجام گرفته با خبرگان، مهم‌ترین آثار همه‌گیری کرونا بر بخش آموزش و پژوهش، شامل اثر بر آموزش شغلی و حرفه‌ای در ورزش، اثر بر فعالیت ورزش دانشگاهی، اثر بر ورزش مدارس، اثر بر فعالیت همایش‌ها و سمینارهای علمی، اثر بر طرح‌ها و پروژه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای در ورزش، اثر بر استعدادیابی ورزشی، اثر بر فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مربیان و داوران، اثر بر آموزش ورزش همگانی و قهرمانی، اثر بر فعالیت انجمن‌های علمی ورزش بود (۶، ۵).

تأثیر تعطیلی اماکن ورزشی بر بخش آموزشی کاملاً مشخص است، هرچند بسیاری از معلمان و مربیان ورزش در رشته‌های مختلف سعی بر حفظ آمادگی دانش‌آموزان، دانشجویان و بازیکنان خویش از طریق ارتباط از دور و برگزاری چالش‌های مجازی و برنامه‌های تمرینی در خانه داشتند، ولی با وجود این تأثیرات منفی همچنان به چشم می‌آید. اما در حوزه پژوهش این آثار به‌گونه‌ای دیگر می‌نماید، در این میان تأثیر تعطیلی اماکن، پژوهشکده‌ها، دانشگاه‌ها، رویدادها و ورزشگاه‌ها بر پژوهش‌های میدانی و به‌ویژه آزمایشگاهی در ورزش بر روی نمونه‌های انسانی، کاملاً واضح است. بر مبنای آنچه از مصاحبه با متخصصان این علوم برمی‌آید، می‌توان گفت این دست از پژوهش‌ها با آغاز شیوع کرونا تقریباً به تعطیلی مطلق کشیده شده‌اند و بیم آن می‌رود تا مدت‌ها پس از عادی شدن شرایط نیز نتوانند به روال عادی اولیه خویش بازگردند و از این منظر برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها نیز نوعی بلا تکلیفی را به وجود آورده است. اما دستة دیگری از پژوهش‌ها که تا حدودی زیرکانه به بقای خویش ادامه داده و حتی در

برخی موارد شاهد رشد بی‌سابقه این دست پژوهش‌ها نیز هستیم، پژوهش‌های تحلیل محتوایی بر روی رسانه‌های مجازی و آنلاین و نیز بهره‌گیری از مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌های آنلاین به‌منظور تکمیل و جمع‌آوری داده در پژوهش‌های میدانی است. این امر نیز چون تعدادی دیگر از مواردی که ذکر شد، از توفیقات اجباری است که همه‌گیری کرونا و ویروس نصیب جامعه علمی پژوهشی کشورمان کرده است و موجب خواهد شد پژوهشگران بیش از گذشته با پژوهش‌های نوین بر پایه فناوری‌های روز دنیا منطبق شوند.

از دیگر تأثیرات مستقیم همه‌گیری ویروس کرونا در ورزش، تأثیر این واقعه بر بخش تجارت صنعت ورزش است. صادرات و واردات محصولات ورزشی، به‌علت بیم از آلوده بودن این محصولات به ویروس نه‌تنها در کشور ما که در بسیاری از کشورها با مشکلات جدی روبه‌رو شده است. از طرفی سختگیری دولت‌ها در ورود و خروج مواد و از سویی هزینه‌های گزاف نگهداری، قرنطینه و ضدعفونی کالای وارداتی و صادراتی موجب کاهش رونق این بخش تأثیرگذار اقتصاد ورزش جهان شده است. تأثیر دیگر این بخش که در بخش‌های گذشته در مورد آن نیز بحث شد، تأثیرات بر بازاریابی ورزش و از طریق ورزش است، چنانکه گفته شد، تعطیلی لیگ‌ها و عدم پخش زنده تلویزیونی از یک سو و نیز خلاقیت برخی برندها در ایجاد تبلیغات مرتبط با کرونا از سوی دیگر، موجب آثار مثبت و منفی فراوانی در این بخش و به‌نوعی تغییر چهره تبلیغات و بازاریابی ورزشی و از طریق ورزش شده است. تأثیر دیگر منفی همه‌گیری کرونا بر نقل‌وانتقال بازیکنان و مربیان به‌خصوص در بازارهای بین‌المللی شده است. جدای از رکود در بازار نقل و انتقالات در این چندماهه، باشگاه‌ها بر آن شدند علاوه بر تست‌های پزشکی اولیه مرسوم، تست‌های مشخصی را نیز به‌منظور غربالگری بازیکنان ورودی قبل از ورود به کشور و تمرینات برای کسب اطمینان از عدم ابتلا به کرونا و ویروس در نظر بگیرند و حتی در برخی موارد شاهد قرنطینه بازیکنان نورود به تیم‌ها قبل از انجام تست‌ها نیز هستیم.

شاید خالی از لطف نباشد که اندکی نیز به تأثیرات مثبت این پدیده پرداخت. با توجه به اعتقاد خبرگان مصاحبه‌شونده تأثیرات کرونا و ویروس بر استارت‌آپ‌های ورزشی و مدل‌های جدید کسب‌وکار، مثبت بوده است. در زمینه استارت‌آپ‌های ورزشی و مدل‌های جدید کسب‌وکار شاهد رونق روش‌های جدید درآمدزایی و ایجاد شرکت‌های جدیدی در حوزه ورزش بودیم که بر مبنای اصول فاصله‌گذاری اجتماعی،

¹. Startup

خرید، فروش و بازاریابی آنلاین و استفاده از پلتفرم‌های اینترنتی برای شکل دادن به مکان بازاریابی خویش بوده‌اند.

یکی از عوامل استخراج‌شده دیگر، بخش رویدادها و رقابت‌های ورزشی است. آنچه از آخرین گزارش‌های کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۲۰) و نیز مصاحبه با افراد صاحب‌نفوذ و مطلع در این بخش به‌دست آمد، شامل تأثیرات متعدد شیوع کرونا بر بخش رویدادها و رقابت‌های ورزشی است که در ادامه در مورد آنها بحث خواهیم کرد. نخستین اثر همه‌گیری کرونا بر برگزاری رویدادهای داخلی کشورها و به‌تبع آن رویدادهای بین‌المللی، اردوهای تیم‌های ملی و رقابت‌های دوستانه، رخ نمود. با شیوع همه‌گیری کرونا بلافاصله کشورهای درگیر با آن، لیگ‌های خویش را تعطیل کردند و بر حفظ فاصله‌گذاری اجتماعی و قرنطینه خانگی بازیکنان و مربیان مبادرت ورزیدند (۱۰). همچنین برنامه‌ریزی تمرینی و مسابقات قهرمانان ورزشی و تیم‌های ملی را نیز در هاله‌ای ابهام فرو برده است (۳۰)؛ موردی که البته در کشور ما در ابتدا با اندکی مقاومت از سوی سازمان لیگ مواجه شد، اما پس از دستور ستاد ملی مقابله با کرونا مبنی بر تعطیلی لیگ مرتفع شد.

در این میان تعدادی از لیگ‌های معتبر دنیا مانند لوشامپیونه فرانسه پایان رقابت‌های لیگ را اعلام و براساس دستورالعمل‌های متفاوتی قهرمان لیگ را معرفی کردند یا حتی در مواردی لیگ را بدون تعیین قهرمان به اتمام رساندند. عملی که کشورهایی که لیگ فعال‌تر و باشگاه‌های قدرتمند و متمول بیشتری داشتند، نتوانستند دست به انجام آن بزنند و در پی کاهش همه‌گیری کرونا و پیدا کردن راهکاری به‌منظور شروع مجدد لیگ هستند. راهکاری که لیگ برتر انگلیس و لالیگا در برگزاری بدون تماشاگر بازی‌ها و تست کرونا از تمامی بازیکنان و عوامل تیم‌ها می‌دانند. به‌تبع تعطیلی لیگ‌های معتبر و نیز تعویق رقابت‌های مهمی چون المپیک، فروش بلیت رویدادها نیز با مشکل مواجه شده است.

از آنجا که یکی از مهم‌ترین منابع درآمدی باشگاه‌ها فروش بلیت است (۳۱) و با توجه به اینکه طرفداران ورزشی به‌عنوان مشتریان یک باشگاه، مهم‌ترین عامل درآمدی برای آنان محسوب می‌شوند، برای افرادی که هنوز بلیتی تهیه نکرده‌اند، این مورد مشکل‌چندان بزرگی نیست، مشکل اصلی از جایی شروع می‌شود که تعداد زیادی از هواداران یک تیم مطرح در ابتدای فصل تمامی بلیت‌های فصل را پیش‌خرید کرده و برای تماشای بازی‌های خارج از خانه از قبل هواپیما و هتل نیز رزرو کرده‌اند. این تعطیلی سبب ضرر هنگفت سازمان‌های لیگ، باشگاه‌ها، طرفداران و نهادهای ملی و بین‌المللی برگزارکننده رقابت‌ها شده است. چنانکه براساس گزارش‌های کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۲۰)، ضرر مالی حاصل از

لغو بلیت پروازها، هتل‌ها و غیره، این بازی‌ها بالغ بر ۳ میلیارد یورو بوده است (۱۰). برخی تیم‌ها مانند رئال مادرید به‌منظور حمایت از تماشاگران خود پیشنهادهایی مانند بازگشت وجه بلیت بازی‌های لغوشده، امکان انتقال بلیت به فصل بعد یا بخشیدن وجه بلیت برای کمک به باشگاه (۲۶)، را به تماشاگران خویش ارائه داده‌اند و پیشنهاد می‌شود، در پژوهش‌های آتی میزان کارایی و تأثیر این دست پیشنهادها در حفظ و نگهداری از طرفداران این باشگاه‌ها بررسی شود. البته شایان ذکر است به‌دلیل نبود سیستم یکپارچه و پیشرفته بلیت‌فروشی آنلاین فصلی در کشور ما، مشکل اخیر در ایران کمتر از سایر نقاط جهان و به‌خصوص لیگ‌های پیشرفته و معتبر جهانی به چشم می‌آید.

از دیگر آثار مستقیم همه‌گیری کرونا در ورزش می‌توان به آثار این ویروس بر بخش فناوری در صنعت ورزش اشاره کرد؛ تأثیراتی که شیوع کرونا بر به‌کارگیری سیستم‌های هوشمند و آنالیزی در ورزش، تولید و به‌کارگیری نرم‌افزارهای ورزشی، ترویج ورزش‌های رباتیک، ترویج ورزش‌های الکترونیک و نیز به‌کارگیری هوش مصنوعی و واقعیت مجازی در ورزش گذاشته است، غیرقابل چشم‌پوشی است (۹). شیوع کرونا و تعطیلی ورزش در جهان سبب شده که باشگاه‌ها، دولت‌ها و نهادهای متولی ورزش در اقصی نقاط جهان به فناوری‌های روز دنیا بیش از گذشته اهمیت دهند و شاهد حضور چشمگیر این فناوری‌ها در ورزش باشیم. از سیستم‌های پیشرفته تشخیص ویروس و کمک به بهبود مبتلایان گرفته تا استفاده از سیستم‌های آنلاین و هوش مصنوعی به‌عنوان مربی تمرین‌دهنده در منزل برای بازیکنان حرفه‌ای خود و همچنین استفاده از فناوری واقعیت مجازی برای تمرین در منزل، به‌کارگیری فناوری‌های صوتی و ارتباطی از راه دور در لیگ فوتبال کشور ژاپن برای اینکه هواداران بتوانند از منزل، تیم خود را در ورزشگاه‌ها تشویق کنند، نمونه‌هایی از حضور چشمگیر این فناوری‌ها در ورزش هستند. در این میان تعدادی از لیگ‌ها نیز برای افزایش روحیه بازیکنان و طرفداران خود اقدام به برگزاری لیگ‌های مجازی بر پایه کنسول‌های بازی پیشرفته کردند. همچنین برخی رشته‌های ورزشی چون گلف پیشنهاد برگزاری رویدادهای آنلاین را نیز ارائه کردند، که شایسته است میزان اثرگذاری و نحوه استقبال هواداران از این شیوه جدید برگزاری رقابت‌ها (در صورت عملی شدن آن) مورد بررسی پژوهشگران مدیریت و بازاریابی ورزشی قرار گیرد و چگونگی تعمیم آن به سایر رشته‌های ورزشی نیز از منظر خبرگان ورزش و تکنولوژی نقد و بررسی شود.

یکی دیگر از بخش‌هایی که همواره به‌سبب توجه به سلامت عمومی جامعه مورد توجه بوده، بخش خدمات صنعت ورزش است که با شیوع کرونا، دستخوش تغییرات زیادی مانند تأثیر همه‌گیری کرونا بر فعالیت مراکز تندرستی و تناسب‌اندام، اثر بر فعالیت ورزش‌های تفریحی و همگانی (در پارک‌ها و

بوستان‌ها)، اثر بر فعالیت مراکز خدمات ویژه ورزشی به افراد خاص (معلولان، جانبازان و افراد با ناتوانی‌های جسمی حرکتی)، اثر بر فعالیت گردشگری و گردشگر ورزشی، اثر بر فعالیت خدمات مشاوره‌ای و تخصصی ورزشی، اثر بر فعالیت خدمات حقوقی در ورزش، اثر بر فعالیت مراکز طب ورزشی و اثر بر فعالیت مدیریت در ورزش شده است (۳۲، ۶) با شیوع کرونا تعطیلی اماکن ورزشی امری اجتناب‌ناپذیر بود و از آنجا که بخش چشمگیری از فعالیت ورزشی جامعه در این اماکن انجام می‌گیرد، این همه‌گیری موجب کاهش سرانه فعالیت ورزشی در کشور شد. البته شایان توجه است که عده زیادی از افرادی که به سلامت جسمانی خویش اهمیت می‌دهند، روش‌های جایگزینی برای انجام تمرینات ورزشی و فعالیت بدنی در منزل پیدا کرده و دست از فعالیت برنداشته‌اند و حتی پس از رفع خطر اولیه شاهد فعالیت ورزشی عده‌ای مردم عادی در سطح پارک‌ها و اماکن عمومی با حفظ فاصله اجتماعی مناسب در هنگام انجام تمرینات ورزشی و نیز پیاده‌روی بودیم که با حفظ پروتکل‌های بهداشتی که ستاد مبارزه با کرونا اعلام کرده و نیز نکاتی که انجمن گردشگری ورزشی ایران به تصویب رسانده است، افراد می‌توانند از انواع ورزش‌های هوای آزاد و ورزش‌هایی که در دامان طبیعت امکان اجرا دارد، برای فعالیت بدنی و حفظ سلامت جسم و روان بهره ببرند.

اما شاید قشری که بیشترین آسیب را از این همه‌گیری دیدند، معلولان بودند که به دلیل فراهم نبودن زیرساخت‌ها و کمبود امکانات ورزشی در منازل و تعطیلی اماکن خاص ورزشی این عزیزان به‌طور چشمگیری از فعالیت ایشان در این دوران کاسته شد؛ موردی که لازم است نهادهای مسئول و ذی‌ربط برای آینده برنامه‌ریزی مناسبی برای آن داشته باشند، تا در صورت ادامه این همه‌گیری شیوع امراضی از این دست، این قشر آسیب‌پذیر و نیازمند به تحرک و ورزش از حقوق اولیه خویش محروم نباشند. شیوع کرونا از آنجا که سبب خانه‌نشینی بسیاری از افراد جوامع شد، موجب کاهش شدید و حتی به صفر رسیدن درآمدهای حاصل از صنعت گردشگری ورزشی در برخی موارد شد. با توجه به اینکه امروزه توسعه صنعت گردشگری ورزشی و میزبانی رویدادهای مهم ورزشی به یکی از استراتژی‌های مهم به‌منظور توسعه زیرساخت‌ها و مکان‌های تفریحی و ورزشی برای بیشتر کشورها تبدیل شده است (۳۳)، این تعطیلی می‌تواند ضربه اقتصادی بزرگی بر بدنه ورزش و نیز اقتصاد دولت‌ها در آینده نزدیک وارد آورد و شایسته است نهادهای ذی‌ربط به‌دنبال روش‌های جایگزین به‌منظور کسب درآمد از گردشگران مجازی ورزشی باشند. از دیگر صنایع خدماتی که باید به‌دنبال تصحیح زیرساخت‌های خویش به‌منظور بهره‌مندی از فناوری‌ها برای کاهش تأثیرات تعطیلی اماکن بر اثر شیوع کرونا باشند، می‌توان به خدمات مشاوره‌ای و

تخصصی ورزشی، خدمات حقوقی در ورزش و مراکز طب ورزشی اشاره کرد که می‌توانند با مدیریت صحیح و راه‌اندازی سیستم‌های آنلاین برای مقابله با همه‌گیری‌های احتمالی در آینده یا ادامه این همه‌گیری آمادگی لازم را کسب کنند.

شیوع بیماری کرونا در صنعت ورزش علاوه بر آثار مستقیم زیادی که بر ابعاد مختلف این صنعت و درآمدهای حاصل از آن داشته است، آثار غیرمستقیم زیادی نیز بر ورزش از طریق تأثیر بر بخش‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت جامعه داشته است. نخستین تأثیر همه‌گیری کرونا در جامعه، تأثیرات مخرب آن بر بخش سلامت عمومی و تندرستی جامعه است. این تأثیرات شامل اثر بر تحرک عمومی جامعه، چاقی و اضافه‌وزن افراد، شیوع ناهنجاری‌های ساختار قامتی، شیوع بیماری‌های قلبی و عروق یا دیابت، شیوع بیماری‌های عصبی و روحی و روانی است. با کاهش تحرک در جامعه روزبه‌روز شاهد افزایش میانگین وزن افراد جامعه و مستعد شدن جامعه به بروز امراض قلبی، عروقی، ناهنجاری‌های قامتی، دیابت و غیره خواهیم بود. ورزش با تأثیر بر سلامت جسمانی افراد، تا حد زیادی از بروز چنین مشکلاتی در جامعه جلوگیری می‌کند. اما امروزه با تعطیلی باشگاه‌ها و باشگاه‌های ورزشی باید انتظار بروز این مشکلات در آینده‌ی نه‌چندان دور را داشت. همان‌طور که نبود فعالیت ورزشی موجب مشکلات عدیده در سطح جامعه می‌شود، جامعه منفعل و ورزش‌گریز نیز موجب آثار مخرب زیادی در ورزش خواهد شد. برای مثال عادت نوجوانان و جوانان به نداشتن فعالیت ورزشی و تحرک جسمانی موجب فقدان انگیزه برای ورزش کردن و ثبت‌نام در باشگاه‌های ورزشی شده و به مرور زمان به تعطیلی اماکن ورزشی به دلیل عدم استقبال منجر خواهد شد. این تعطیلی باشگاه‌های کوچک در سطح شهرها تأثیر خود را بر سیستم‌های استعدادیابی در سطح ملی و فراملی می‌گذارد و در آینده‌ای نه‌چندان دور شاهد افت کیفی ورزش به-خصوص در رده‌های پایه و به‌تبع آن در سطوح ملی و بین‌المللی خواهیم بود. بایسته است نهادهای ذی‌ربط و فدراسیون‌های ورزشی با درنظر گرفتن تمهیدات لازم و ارائه راه‌حل‌های خلاقانه این پویایی و تمایل به ورزش را در سطح جامعه به‌نحو شایسته‌ای حفظ کنند تا در آینده شاهد چنین مشکلاتی نباشیم.

از منظر خبرگان، دیگر بخش جامعه که متأثر از تأثیر کرونا بر ورزش است، بخش فرهنگی و اجتماعی است؛ تغییر در سبک زندگی فعال و نحوه گذران اوقات فراغت و فعالیت‌های جایگزین به جای ورزش، تأثیرات نامطلوبی است که شیوع کرونا بر جامعه گذاشته است و به تبعات فراوانی منجر خواهد شد؛ که البته از دید مثبت می‌توانست از فرصت‌های فراغتی به‌وجودآمده در نزد خانواده‌ها با انجام بازی‌های گروهی ورزشی مناسب محیط منازل، بهره لازم را برد. از طرفی شیوع کرونا با توجه به مطالعات انجام‌گرفته بر

میزان مطالعه کتاب‌ها، مقالات و شبکه‌های مجازی ورزشی اثر مثبت گذاشته و به‌نوعی با افزایش وقت آزاد مردم شاهد رشد علاقه به مطالعه چه به‌صورت سنتی و منابع نوشتاری کاغذی و چه در سطوح آنلاین و مجلات الکترونیکی ورزشی هستیم، در این میان لازم است از سایت‌های علمی و فرهنگی مرتبط با ورزش که با رایگان کردن دسترسی افراد به منابع مطالعاتی خویش موجب رشد این فرهنگ پسندیده در جامعه شده‌اند، تقدیر شایسته به‌عمل آید. همچنین اهمیت نظارت بر تولید محتوای ایجادشده در این فضاها برجسته شود. یکی از آثار انکارناپذیر ورزش، ایجاد همبستگی و همدلی اجتماعی در بطن جامعه بوده است، همدلی‌هایی که به میزان زیادی در میان طرفداران تیم‌های ورزشی و حتی طرفداران رشته‌های خاص ورزشی به چشم می‌آید. متأسفانه با شیوع کرونا و تعطیلی ورزش‌ها این همدلی‌ها و همبستگی‌ها به‌طور چشمگیری کاهش یافته، ولی پیش‌بینی می‌شود که با ازسرگیری رقابت‌ها و داغ شدن تنور مسابقات مجدداً بر این شور و شوق عمومی حاصل از ورزش در جوامع افزوده شود. طبق گزارش کوهن و همکاران (۲۰۲۰) اثر همه‌گیری کرونا بر میزان سرمایه اجتماعی ناشی از ورزش نیز به چشم می‌آید (۹). با همه‌گیر شدن کرونا در جوامع مختلف شاهد داوطلب شدن بسیاری از ورزشکاران و تیم‌های ورزشی به‌منظور کمک به دولت‌ها و نهادهای مسئول در راه مقابله با کرونا بودیم. کمک‌هایی که از تهیه ارزاق برای اقشار آسیب‌پذیر گرفته تا در اختیار قرار دادن سالن‌ها و اماکن ورزشی برای بستری کردن بیماران، متفاوت بودند. این دست از فعالیت‌ها که هم در کشور ما و هم در اقصی نقاط دنیا به چشم می‌آمدند و کم نیز نبودند، بار دیگر روحیه انسان‌دوستی و پهلوانی ورزش و ورزشکاران را به رخ جهانیان کشیدند و یادآور شدند که با وجود برخی بی‌مهری‌ها و بی‌توجهی‌هایی که به ورزش و ورزشکاران در جوامع مختلف مانند کشور خودمان می‌شود، هنگام مقابله با چنین مشکلاتی قبل از هر ارگانی می‌توان روی این قشر مستعد، با شخصیت و کم‌توقع حساب کرد و لازم است برخی دولت‌ها در دیدگاه‌های اشتباه خود نسبت به صنعت ورزش و افراد تربیت‌شده در این فرهنگ تجدیدنظر اساسی کنند.

از دیگر بخش‌هایی که در اثر ویروس کرونا هم به‌صورت مستقیم و هم غیرمستقیم در ورزش آسیب می‌بینند، بخش اقتصادی است؛ تأثیراتی که کرونا بر تعاملات مالی و اقتصادی وابسته به ورزش، برگزاری نمایشگاه‌های ورزشی، هتلینگ و حمل‌ونقل، کاهش درآمد و بیکاری شغل‌های وابسته به ورزش در جوامع مختلف گذاشته است، غیرقابل چشم‌پوشی است. چنانکه شاهدیم تعلیق لیگ‌های معتبر ورزشی جهان سبب شده منابع درآمدی باشگاه‌ها، از جمله حق پخش تلویزیونی و بلیت‌فروشی که به برگزاری لیگ وابسته بود، با کاهش چشمگیری مواجه شود و حتی سهام باشگاه‌ها هم با سقوط مواجه شده و آینده مالی

آنها هم به خطر افتاده است (۷). تولیدکنندگان ورزشی هم از ویروس کرونا در امان نمانده‌اند. تمام این عوامل موجب ضرر هنگفتی در ورزش و مشاغل مرتبط با این حوزه شده است که بار دیگر قدرت و تأثیر صنعت ورزش بر اقتصاد جهانی را به رخ می‌کشد.

آخرین بخشی که آثار غیرمستقیم شیوع کرونا بر ورزش را در آن بررسی می‌کنیم، بخش سیاسی و قانونی شامل مرادوات و روابط بین‌الملل در کنار ورزش، صدور مجوز فعالیت‌ها و اقدامات ورزشی، صدور دستورالعمل‌ها و مقررات بهداشتی محدودکننده، میزان تخصیص بودجه به ورزش و سازمان‌های ورزشی و در نهایت تأثیر شیوع بیماری بر وام‌ها و تسهیلات بانکی مرتبط با ورزش است. با شیوع کرونا بسیاری از کسب‌وکارهای مرتبط با ورزش به حالت تعلیق درآمدند و به تبع این دستور از سوی کمیته ملی مقابله با کرونا، اماکن ورزشی که از آن تخطی کردند، با لغو مجوز و پروانه بهره‌برداری خویش مواجه شدند. رفته‌رفته با کاهش خطرهای شیوع بیماری دستورالعمل‌هایی از سوی نهادهای مرتبط برای بازگشایی و شروع به فعالیت مجدد اماکن ورزشی در مناطق کم‌خطر وضع شد که بنگاه‌های ورزشی برای ادامه فعالیت مجبور به پیروی و انجام این دستورالعمل‌ها هستند. دستورالعمل‌هایی مانند تست تمامی ورزشکاران، مربیان و دست‌اندرکاران از نظر ابتلا به کرونا قبل از بازگشایی مجدد اماکن ورزشی، حفظ فاصله اجتماعی مناسب در حین انجام تمرینات، قبل و پس از آن، ضدعفونی مرتب اماکن، تجهیزات و تأسیسات ورزشی و بدون تماشاگر برگزار شدن رویدادهای ورزشی. این دستورالعمل‌ها نه تنها ورزش که تمامی جامعه و نهادهای مسئول را درگیر خواهد کرد و به سبب اطمینان از رعایت آن نیازمند همکاری نهادهای بهداشتی و قانونی با نهادهای ورزشی است. شایان ذکر است رعایت پروتکل‌های بهداشتی و تهیه ملزومات ضدعفونی و غیره نیازمند بودجه مخصوصی از سوی دولت برای ادارات، فدراسیون‌ها و باشگاه‌هاست که با توجه به کاهش درآمد دولت در پی تعطیلی بنگاه‌های درآمدی در پی شیوع کرونا، این افزایش بودجه بسیار مشکل خواهد بود، اما از آنجا که طبق گفته‌های پیشین، اهمیت ورزش در تمامی جنبه‌های زندگی مردم امری غیرقابل چشم‌پوشی است، دولت باید بر این امر توجه ویژه داشته باشد و نسبت به تأمین بودجه مورد نیاز اقدام کند.

در نهایت آخرین عاملی که در این بخش بررسی می‌کنیم، تأثیر شیوع بیماری کرونا بر وام‌ها و تسهیلات بانکی مرتبط با ورزش است. بسیاری از باشگاه‌های نوپا و کسب‌وکارهای نوظهور حوزه ورزش برای تأمین بودجه مورد نیاز خویش به منظور تأسیس و خرید ملزومات از وام‌های بانکی استفاده کرده‌اند و از آنجا که تنها منبع درآمدی این کسب‌وکارها از طریق جذب مشتری و کسب شهریه ماهانه عضویت

در باشگاه است، در ماه‌های گذشته این کسب‌وکارها عملاً تعطیل بوده و هیچ درآمدی نداشته‌اند. آنچه لازم است که دولت و نهادهای مربوط بیشتر به آن توجه کنند، این است که در ماه‌های اخیر، تعداد زیادی از کسب‌وکارهای غیرورزشی فرصت ورود مجدد به بازار نصیبشان شده است، ولی کسب‌وکارهای ورزشی همچنان در تعطیلی به سر می‌برند و به‌عنوان آخرین بخش‌ها اجازه فعالیت دریافت خواهند کرد، که سهم مجموعه‌های آبی از این میزان بیشتر خواهد بود و حتی بعد از بازگشایی مجدد مشخص نیست چه درصدی از مشتریان گذشته خویش را همچنان در اختیار داشته باشند. از این رو شایسته است نهادهای مربوط تسهیلات ویژه‌ای برای این قبیل کسب‌وکارها در نظر بگیرند، تا از تعطیلی بسیاری از این اماکن به دلیل بدهی‌های حاصل از تعطیلی بر اثر کرونا جلوگیری گردد.

در نهایت، چنانکه ذکر شد، همه‌گیری ویروس کرونا در سطح جامعه جهانی موجب آثار فراوانی بر صنعت ورزش به‌عنوان یک صنعت رو به رشد و با درآمد و بازده بالا شده است که نتایج این پژوهش، این آثار را در دو دسته کلی آثار مستقیم و غیرمستقیم طبقه‌بندی کرد که شامل آثار مثبت و منفی بر صنعت ورزش است. آثاری که از دیدگاه خبرگان این حوزه و منابع محدود مطالعاتی (به دلیل نوظهور بودن این پدیده و نبود مطالعات مرتبط جامع) حاصل و در مورد هر یک به تفصیل بحث و بررسی و تجزیه و تحلیل شد. باید اشاره کرد که در شرایط کنونی بسیاری از بخش‌ها در صنعت ورزش به‌عنوان بخش‌های ورشکسته ارزیابی می‌شوند، از این رو سازمان‌های ورزشی، دولت و نهادهای داوطلبان وظیفه دارند ابتدا به شناسایی این بخش‌ها بپردازند و سپس با مدیریت صحیح، از تهدید پیش آمده برای صنعت ورزش، فرصت خلق کنند. سازمان‌های ورزشی وظیفه دارند با شناسایی دقیق صدمات و فواید ناشی از این شرایط، با برگزاری جلساتی مؤثر در خصوص اصلی‌ترین مسائل، با همفکری و طرح استراتژی‌های کاربردی و خلاقانه، صنعت ورزش را از بحران خارج کنند. با طراحی و تصویب آیین‌نامه‌های جدید و انجام پژوهش‌ها و مطالعات بیشتر درباره این وضعیت، می‌توان برای مواجهه با بحران‌های بعدی آمادگی بیشتری به دست آورد. نحوه فعالیت سازمان‌های ورزشی در شرایط پسا کرونا بسیار متفاوت خواهد بود. در نتیجه مدیران، مسئولان ورزشی باید در خصوص شرایط شروع به فعالیت صنعت ورزش با کم‌رنگ شدن همه‌گیری کرونا تمرکز زیادی داشته باشند، زیرا در این زمان بسیار از ورزشکاران و حتی کارکنان سازمان‌های ورزشی نه تنها از نگاه مادی، بلکه از نظر اجتماعی، روحی و روانی با مشکلات بسیاری دست و پنجه نرم می‌کنند، بنابراین توجه به این مسئله بسیار اهمیت پیدا می‌کند. با توجه به شناسایی آثار مستقیم و غیرمستقیم شیوع ویروس کرونا و مباحثی که مطرح شد، پیشنهاد می‌شود باشگاه‌های ورزشی ظرفیت اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی

را جدی‌تر مدنظر قرار دهند تا با مشتریان خود تعامل داشته باشند و تا حدودی از دغدغه خود کم کنند. همچنین ارائه برنامه‌های تمرینی از طریق فضای مجازی به مشتریان، طراحی برنامه‌ها و نرم‌افزارهای ورزشی با برند باشگاه ورزشی، ایجاد بسترهای حمایتی و پشتیبانی مالی برای باشگاه‌داران و مربیان ورزشی، ایجاد سامانه مدیریت ارتباط با مشتریان در باشگاه‌های ورزشی و تدوین سامانه‌های ثبت اطلاعات مدیران باشگاه‌های ورزشی و مربیان و ارائه خدمات مختلف در زمان‌های خاص، از جمله راهکارهای اثربخش برای صاحبان باشگاه‌های ورزشی خصوصی می‌باشد. همچنین یکی از علومی که در این شرایط بحرانی کمک‌کننده است، علم بازاریابی در ورزش است. افرادی که به مطالعه مباحث بازاریابی پرداختند، از این علم کمک گرفتند و راهکارهایی را برای کسب‌وکار خود ایجاد کردند. لازم است در قراردادهای شرکت‌های بیمه نیز، بندی اضافه شود تا در صورت بروز شرایطی مشابه باشگاه‌ها و اماکن ورزشی ضرر کمتری را متحمل شوند. کمک‌های دولتی، کمک‌های داوطلبانه، استفاده از شبکه‌های مجازی، کمک گرفتن از شهرداری، استفاده از وام‌های دولتی، حذف مالیات با توجه به کاهش درآمدهای ورزشی، آگاهی‌بخشی‌های تبلیغاتی، قرنطینه خانگی و ورزش در خانه، اعمال تغییر در فرهنگ ورزش، استفاده از استراتژی کاهش در سازمان‌های ورزشی، استفاده از مدیریت و ارزیابی خطر در صنعت ورزش و توسعه ورزش، از جمله راهکارهایی است که با توجه به نتایج پژوهش می‌تواند راهگشای ذی‌نفعان در این صنعت باشد. در قسمت بحث و بررسی مطالب نیز پیشنهادهایی به صورت مجزا در هر بخش به منظور بهره‌گیری از فرصت‌های به‌وجودآمده در پس آثار مثبت شیوع ویروس کرونا و جلوگیری از آسیب‌های به‌وجودآمده در پس آثار منفی همه‌گیری ویروس کرونا در ورزش ارائه شد. همچنین در خلال مباحث مطرح‌شده پیشنهادهایی به منظور پژوهش‌های آتی مطرح شد که امید است راهگشای پژوهشگران علاقه‌مند به این حوزه باشد.

منابع و مأخذ

1. Craven, M., Liu, L., Mysore, M., & Wilson, M. (2020). COVID-19: Implications for business. McKinsey & Company.
2. Menati, H. (2020). Investigation of the effects of COVID-19 on the global economy, *Journal of Social Impact Assessment*, 1 (2), 163-181. (In Persian)
3. Motalebi, M. (2020). The Impact of the COVID-19 Pandemic on National Growth Prediction in 1399. *Journal of Social Impact Assessment*. 1 (2), 183- 206. (In Persian)
4. Futterman, M., Panja, T., & Keh, A. (2020). As coronavirus spreads, Olympics face ticking clock and a tough call. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2020/03/05/sports/olympics/coronavirus-tokyo.html>. March 5, 2020.

5. Australian institute of sport (AIS). (2020). Framework for rebooting sport in covid-19 Environment.P:1-42.https://www.mtba.org.au/wp-content/uploads/35845_AIS-Framework-for-rebooting-sport_FA.pdf
6. Brett G. Toresdahl & Irfan M. Asif. "Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Considerations for the Competitive Athlete". Sage Journal. 2020. 12(3): 221-224.
7. National Basketball Association. (2020). NBA to suspend season following Wednesday's games.<https://www.nba.com/article/2020/03/11/nba-suspend-season-following-wednesdays-games>. Accessed March 23, 2020.
8. Cruyff, J. (2020). The impact of the Covid-19 on the management of sport organizations. Johan Cruyff Institute.
9. Cohen, B., Robinson, J., Flint, J. (2020). Sports Industry Reels From Coronavirus Fallout. The Wall Street Journal. Updated March 29, 2020 8:42 pm ET. <https://www.wsj.com/articles/sports-industry-reels-from-coronavirus-fallout-11585517192>
10. International Olympic Committee. (2020) Joint statement from the International Olympic Committee and the Tokyo 2020 Organising Committee. <https://www.olympic.org/news/joint-statement-from-the-international-olympic-committee-and-the-tokyo-2020-organising-committee>. Accessed March 30, 2020.
11. Hughes, D. (2020). In the frame, road map for Australian sport on an uncertain journey through COVID-19. *Journal of science and medicine in sport*, 23(7), 636-638.
12. Safania, A., & Brahmand, R. (2020). Evaluation of the effects of coronavirus on the sports industry. *Journal of Educational Psychology*. 16 (56), 131-119. (In Persian)
13. Csato, L. (2020). Coronavirus and sports leagues: how to obtain a fair ranking if the season cannot resume?. C44, Z20.
14. Ravalli, S. Musumeci, G. (2020). Coronavirus Outbreak in Italy: Physiological Benefits of Home-Based Exercise During Pandemic. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 5(2), 31-39.
15. Hammami, A. Harrabi, B. Mohr, M., & Krstrup, P. (2020). Physical activity and coronavirus disease 2019(COVID-19): specific recommendations for home-based physical training. *Managing Sport and Leisure*. 10, 15-22.
16. Timpka, T. (2020). Sport in the tracks and fields of the corona virus: Critical issues during the exit from lockdown. *Journal of science and medicine in sport*, 23(7), 634.
17. Rizvandi, A., Afrozeh, M., & Jalilvand, M. (2020). Identification of the challenges of acquiring and doing sports in the COVID-19 crisis and provide a solution. *Sports Management Studies*. 12 (61), 34-17. (In Persian)
18. Parnell, D., Widdop, P., Bond, A., & Wilson, R. (2020). COVID-19, networks and sport. *Managing Sport and Leisure*, 15, 1-7.
19. Soleimani, M., Barani, M., Inanloo, S., & Khojasteh, A. (2020). Modeling the shopping behavior of customers of sports stores during the outbreak of coronavirus (preconditions and consequences). *Journal of Sports Management Studies*. Accepted, online publication from 16 July. (In Persian)

20. Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C. et al. (2020). The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review. *International Journal of Surgery*, 78, 185–93.
21. Wu, Y.-C., Chen, C.-S., & Chan, Y.-J.. (2020). Outbreak of COVID-19: An overview. *Journal of the Chinese Medical Association*. 83(3), 217-220.
22. Asadollahi, E., kashtidar, M., Heydari, R., Perić, M. (2020). Brand Identity Transfer and Consumers' Sport Commitment in the Iranian Football Premier League: Mediating Role of Promotional and Advertising Tools. *Journal of New Studies in Sport Management*, 1(1), 10-21. doi: 10.22103/jnssm.2020.16545.1008
23. Asadollahi, E., Gholami Bidkhani, R., Jaghargh Mahian, A., & Yazdanian, M. (2020). *Research Methods in Physical Education and Sports*. Book Tak Publications. First Edition. Mashhad. P. 493. (in Persian)
24. Matteucci, X., & Gnoth, J. "Elaborating on grounded theory in tourism research". *Annals of Tourism Research*, 2017. 65. Pp: 49–59.
25. Glaeser, E. L., La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., & Shleifer, A. "Do institutions cause growth?". *Journal of economic Growth*, 2004. 9(3): 271-303.
26. Marca (2020). Available at: <https://www.marca.com/en/football/real-madrid/2020/05/30/5ed22def22601dae698b4604.html>, 30/05/2020.
27. Shafaghna shia news association. "The financial impact of the coronavirus on the world of sports". News Code: 917582. <https://fa.shafaqna.com/news/917582/>. 2020. (In Persian)
28. Rezae Soofi, M., & Shabani, A. (2014). The effect of mass media on sports financing. *Communication Management in Sports Media*, 1(3), 46-49. (In Persian)
29. Huda, H, Al-Khaja. "Investors' opinions about sports marketing in Bahrain", *The sport journal*. 2001. 4(4), 42-57.
30. Ayatollahi, A H, Peymanizad, H, Fahim Davin, H, Asadollahi, E. "Identifying the factors affecting the survival and increasing the championship life of national team athletes in international and Olympic competitions. *Organizational Management and Behavior in Sports*, 2020. 8 (1), 13-25. (in Persian)
31. Deloitte. (2012). www.deloitte.com/FML2005-2012
32. Ahmadzadeh, A., Moosavi, S. J., & Dousti, M. (2013). Identifying sports cultural opportunity—Case Study of Mazandaran Province. *Annals of Applied Sport Science*, 1(3), 9-16.
33. Sayadchi, F., Zeytounli, A., & Zeytounli, S. (2013). The effect of a sporting event on the development of sports recreational spaces. Fourth Conference of State and Public Organizations and Centers, National Congress of Sports Management. Course 4. Pp: 31. (In Persian)

To Identify the Effects of Coronavirus Outbreak on the Sport Industry

Reza Heydari¹ - Ehsan Asadollahi*² - Omar Alizaei Yousef Abadi³

1,3. Ph.D. Student of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran
2. Assistant Professor, Department of Sport Management and Marketing, Sanabad Golbahar University, Golbahar, Iran

(Received: 2020/08/07 ; Accepted: 2020/12/12)

Abstract

Coronavirus epidemic around the world has had many positive and negative effects on communities and their activities. The aim of this study was to identify the effects of coronavirus outbreak on Iran sport industry. The present study was applied in terms of objectives. The research approach was qualitative, which was conducted by the systematic method of grounded theory. The statistical population of the present study included university professors and experts, manufacturers of sporting goods, heads, supervisors and secretaries of sport federations, managers of premier league sport clubs, managers, deputies and officials of the Ministry of Sport and Youth and Sport and Youth departments and managers of sport complexes. 18 subjects were selected as the sample by snowball and purposive sampling methods. The data were collected by in-depth and semi-structured interviews; the participants were asked to comment on the effects of the coronavirus outbreak on the sport industry. Data were analyzed by open, axial and selective coding to calculate the first and second level categories (axes) and their relationships. Based on the results of the analysis of the findings extracted from the interviews, two final dimensions of the effects of coronavirus outbreak on the dimensions of the sport industry were identified, which included direct and indirect effects. Accurate identification of the effects of coronavirus outbreak on the sport industry can help the process of adapting the activities of this industry to the current situation.

Keywords:

Covid-19, manufacturers, sport event, sport industry, sport services.

* Corresponding Author: Email: asadollahiehsan92@gmail.com; Tel: +989120281704